

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izjava vsak četrtlet in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 3 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge tujevostne države 6 K. Kdor hodi sam po pošti, plača na leto samo 5 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Delničniki „Kotliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 6. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo Koroske ceste št. 6, vnaprejem narodno, inšerati in reklamacije. — Za inšerate se plačuje od enostopne petstotine za enkrat 15 vin, za dvakrat 20 vin, za trikrat 30 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inšerati se sprejemajo do srede jutraj. — Nemažite reklamacije so poštnine prosti.

Beseda o „Narodni stranki“.

Celje, 28. okt. 1907.

Glasili Narodne stranke v Celju, „Narodni List“ in „Domovina“, že v par številkah udarjate na veliki boben, vabeč na 2. glavni zbor liberalne Narodne stranke dne 3. novembra t. l. Nas ta kričava reklama prav malo briga; kajti glavni zbor stranke je njena notranja zadeva. Spominjamo se pri tem stare prislovice: Veliko kričanja, a malo — uspeha; vendar smatramo svojo dolžnost, v tem važnem trenutku, zlasti z ozirom na bližajočo se glavno skupščino Slovenske kmečke zveze za Stajersko, nekaj resnih besed izpregovoriti o Narodni stranki nepoučenim v pouk, svojim pristašem v svarilo, Narodcem pa v premišljevanje. Zlasti hočemo širši javnosti povedati bajko o veliki narodnosti Narodne stranke.

Zgodovina Narodne stranke je vobče znana; nastala je kot sad nezadovoljnosti s spodnještajersko politiko do l. 1905, bolj pa še kot posledica nezadovoljenih osebnih teženj posameznih sedanjih vodij te stranke.

Marsikdo je z mešanimi čutili pozdravil snovanje nove stranke; kajti prave rodoljube je morila opravičena skrb, ali ho ta stranka bolj močno vodila vaje narodne politike, ali ne bodo mladi vodje vsled nezadovoljnih osebnih teženj zašli na polje osebnega boja, ali ne bo nova stranka v izboranju svojih pristašev premalo izbirčna z ozirom na razumljivo stremiljenje povečati svoje vrste, četudi z narodno in moralno dvomljivimi elementi, ali ne bodo snovatelj stranke — po mišljenju sami liberalci po kranjskem kopitu — na Stajersko zanesli gnilo kal kranjskega liberalizma.

To nevarnost so spoznali pravi Stajerski rodoljubi, niso verjeli sladkim in omamljivim besedam Narodne stranke na njenem 1. glavnem zboru ter so osnovali Slovensko kmečko zvezo za Stajersko; s tem so se naslonili na najbolj zdravi in pa stalni del našega ljudstva, na naše spodnještajersko kmečko prebivalstvo, neizčrpni vir narodne moči. Narodna stranka se je videla ovarana v svojih upih, zlasti v nadi na priklapljenje kmečkega ljudstva, in zgodilo se je, kar so pričakovali dobri politiki. Narodna stranka je postala mešanica najrazličnejših elementov, ne zametajoč odločne nasprot-

nike slovenskega narodnega napredka, elementov, katere družijo le mržnja zoper smotreno vzgojo našega ljudstva v pozitivno krščanski, pozitivno narodni in pozitivno gospodarski smeri.

Boj Narodne stranke zoper slovensko zaslužno duhovništvo je znan in očit; nečemo o tem izgubljati besed.

V narodnem oziru je Narodni stranki ostalo le še ime, v dejanju je že davno zgubila pravico do tega nazvka, še manj pa ima pravico, vzeti nekaj monopol na narodnjaštvo. Poglejmo si njene pristaše, njeno glasilo, njena dela!

Del glavnega stebra stranke, liberalno učiteljstvo, ki se smatra za oficijelnega pospeševalca strankinih idej, je žal naravno le po pripadanju k Narodni stranki, le po imenu; v dejanju vidimo med temi vnetimi zagovorniki Narodne stranke mlačnost, neodločnost, naravnost „štajerčianstvo“.

Neizbrisna sramota za Narodno stranko ostane, da v svoji sredi trpi ljudi, ki dopisujejo v najpodlejši, našemu ljudstvu in njega narodnemu čutu najkvarljivejši list „Stajerca“, ki se ne sramujejo pod svoje časnikarske izdelke v takem listu postaviti svoje ime.

Ni še dolgo tega, ko se je narodno učiteljstvo neke šole pri Slov. Bistrici obrnilo na deželnega poslanca Stigerja (!) s prošnjo, da se šola pomakne v višji plačilni razred, utemeljujoč prošnjo, da je učiteljstvo te šole istega političnega mišljenja, kot naprošeni poslanec Stiger, najstrupenejši sovražnik Slovencev!

Učiteljstvo na svojih konferencah sklepa radikalne resolucije o slovenskem uradovanju itd., toda v resnici večina narodnega učiteljstva z državnimi, deželnimi ter okrajnimi oblastmi občuje nemški; poznamo celo zaupnike Narodne stranke, ki v uradu z odločno slovenskimi uradniki govorijo nemški, ako slutijo v bližini okrajnega glavarja, načelnika okr. šolskega sveta.

Poglejmo si nekatere druge zaupnike Narodne stranke. Ne povsod, toda marsikje in v koliki meri mlačnost, nezavednost, naravnost nasprotstvo zoper narodne težnje! Neki zaupnik Narodne stranke v brežiškem okraju, dober posestnik, je nedavno, ko se mu je jezik preveč razvzpljal, javno priznal, da naročuje in plačuje „Stajerca“.

Pri volitvah za pridobninsko komisijo v Brežicah pristaši Narodne stranke niso hoteli voliti vo-

lilnih mož, katere je na polovico iz obeh strank kot kandidate postavila „Pos. Straža“; rekli so, da ne volijo nobenega pristaša Kmečke zveze, zlasti ne nje zaupnikov, in so volili brežiške nemčurje!

Za časa državnoborskih volitev so bili bivši agitatorji za štajerčijanskega kandidata najbolj vneti agitatorji za Narodno stranko; zveza zaupnikov Narodne stranke z glasovito brežiško policijo za časa volitev je bila očita. Brežiški župan je pred ožjo volitvijo pisal Nemcem v Hrastniku, naj zložno gredo v boj za kandidata Narodne stranke, ne iz strankarskih, ampak iz nemško-nacionalnih ozirov. Iste pojave smo videli po celem Spodnjem Stajerskem v volilnem boju, posebno pa v Ježovnikovem volilnem okraju.

Odločni pristaši Narodne stranke v St. Petru pod Sv. gorami prosijo za več nemškega pouka v šolah; isto se dogaja drugod, posebno v marihorski okolici, kjer je g. dr. Kukovec sam zagovarjal še več nemškega pouka v šoli.

Poglejmo si glasilo stranke: „Narodni List“! Kje smo čitali še kedaj ostro grajo zoper navedene pojave narodne mlačnosti pri svojih pristaših; pač mnogo piše o brezdomovinstvu klerikalcev, o narodnem brezdelu Kmečke zveze; toda za žalostne pojave v svojih vrstah nima ostre besede, nima resne graje, niti dobrohotnega pouka. Kaj urednikom mari vse to! Oni žele le vzgojiti dobre strankarje, v sršenovo gnezdo protinarodnih teženj in protislovenskega postopanja velikega dela pristašev se ne sme podregati iz ozirov na takozvane „Mitläuferje“ iz nemškega tabora, katerim ugaja protiduhovniška gonja stranke!

Tako je, nič drugače, in naj Narodna stranka dobi sto izgovorov za svoje postopanje, za pisavo svojega glasila. Krasne besede, lepe obljube, a nič dejanja, nič narodnega radikalizma! Odkar dela Narodna stranka, spi narodno življenje v Celju spanje pravičnega; ne vidimo nikjer odločnega koraka zoper nasilstva celjskih Nemcev, zoper pristranost nemškega uradništva; le medle proteste, papirnate tirade, nič odločnega nastopa, nič napredka! Seveda igrajo pri tem vlogo ozirom na narodne zaveznike liberalne Narodne stranke.

Se eno besedo našemu uradništvu! Pričakujemo od njega, da v strankarskem boju ostane na strani, ne kratač mu svobode osebnega prepričanja. Ako še med uradništvo zanesemo strankarski

Podlistek.

Roparji v Ussatski jami.

Francoska povest.

Pod goro Ussat v francoskih Pirenejah se nahajajo toplice, katerih voda slovi kot uspešno sredstvo zoper živčne bolezni. Vsako leto prihaja mnogo bledih in nervoznih dam pod Ussat. Čista voda in gorska tihoča jih okrepi, bližnje mestce Taraskon pa jim skrbi za razvedrilo.

Kopaliskemu hotelu nasproti zija v skalnati gori velika odprtina, ki vodi turista do znamenite jame „des échelles“. Jama je razdeljena v gornjo in dolnjo. Človeška roka je razširila od narave narejeni hodnik, ki vodi v gornjo jamo.

Nad velikim prostorom se vpenja krasen, visok obok. V čudnih oblikah in slikah vise raz stropa, rastejo ob steni svetli kapniki, v sredini jame pa leži temno, molčeče jezero.

Čolnič povede turista preko tihih valov. Vzpne se z vodnikom v višino skalnate stene in stoji skoro ob robu, ki meji prvo jamo in tvori nevarni prehod v drugo.

Raz roba se vidi vanjo, ležečo petdeset čevljev nižje od gornje jame. Deset korakov pod robom moli iz stene par metrov široka plošča, v katero se zatikajo zobje lestvice. Zraven te plošče zija globok prepad.

Drzen je bil človek, ki si je napravil nevarno pot med jamama. Morebiti je živel že pračlovek v družbi predpotopne živali v njej. Pregleduje, razmišlja turist — se strese, ko stopi na človeško kost . . .

Mnogo se jih beli v mehkih tleh okrog jezera — mnogo jih leži pod nemimi kapniki. Turist vprašuje — vodnik odgovarja. Turist posluša, se ozira po jezeru, v prepad . . .

Meni, da vidi sliko živje bilke, meni, da sliši smrtno krike. Borno razsvetljuje vodnikova baklja ogromni prostor. Kaj če stopi izza kapnika ropar z nabito puško . . .

Vodnik se smehlja. Ni ga tukaj človeka, ki bi bil nevaren turistu — nevarna mu je le lastna nespretnost. Če mu izpodrsne, ko pleza čez strni rob do plošče, kjer zatakne vodnik zobe lestvice . . .

Nevarna, grozna pot. Lestvica se strese — kamen je polzek. Vodnik ukazuje turistu, naj se nagiba zdaj na desno, zdaj na levo. Temen zija prepad pod steno, ki visi navpična v tmino, v grob.

Vesel se oddahne turist, ko pride iz jame, na svetlo sonce, in posluša starega vodnika, ki mu pripoveduje o vseh podrobnostih resnično povest o Ussatski jami.

Najstarejšim ljudem je bila, dobro znana ta jama. O praznikih hodili in plezali so po nji mladi Taraskonci.

Okoli l. 1804. je jama izgubila privlačnost mladim izletnikom. Roparska družba si jo je izbrala v varno prebivališče.

Bila je to družba tirznih, v imenik Napoleono-vih protivnikov zapisanih mož. Bili so izbrisani iz knjige življenja.

Toda raje, nego bi se pustili odpeljati na vroče južne otoke, raje nego bi čakali smrtno obsodbe v pariških ječah, raje so pobegli v gore, v nepristopne Pireneje.

Preganjani od vlade, ki se jim je zdela krivična, so zaznamovali vsak dan svojega begunskega življenja z ropom in umorom.

Ussatski roparji so postali strah okolice. Njih načelnik je bil iz vojske ubegli, na španski meji rojeni podčastnik. Kot bivši tihoapeč je poznal vse skrivne poti Pirenej. Poznal je Ussatsko jamo, zato jo je izbral svoji družbi v nepremagljivo trdnjavo. Takrat ni vodila še sedanja razširjena pot v jamo. Ozka odprtina, skozi katero se je moglo le plaziti se po tleh, je bila vhod.

Če so zastražili roparji ozek vhod od znotraj, so bili popolnoma varni. V svesti si varnega zavetja, je bila njih predrznost tem večja. Ustavljali so kurirje na državni cesti, ter jim jemali važne listine. Ropali so pošto in državne blagajne, vse, kar se je branilo, so postrelili — razsekali.

Taraskon, Aix, Foix, glavno mesto okraja, so živeli v vednem strahu. Vse bogate hiše bile so že oropane. Sreča roparjev, glas o spretnosti in pogumu njih glavarja, so množili roparsko četo z novimi tovariši.

Ne ve se prav, koliko jih je bilo. Ljudski glas je menil, da jih je sto — v resnici jih je bilo morda okoli petdeset, toda pogumnih, od nog do glave oboroženih mož.

Skoraj dve leti so bili roparji strah okolice. Orožniške čete niso opravile ničesar. Pri vsih spopadih je bil ustreljen samo eden roparjev — orožnikov je padlo deset.

Okrajni glavar je prosil vojaške pomoči. Ker ni vedel natančno število roparjev, je prosil kar za bataljon vojakov.

Polkovnik, ki je vodil polk, je hotel nastaviti sekuro na korenino vsega zlega — hotel je napasti roparje v njih varnem skrivališču. Seveda ni bilo takrat še toplice pod Ussatom.

(Dalje prihodnjik.)